

hisz míg a szakszervezetek alapvetően az egyesülési szabadság elvén alapulnak, a kollektív szerződés megkötésének képessége egészen másképpen meghatározott. Az összevisszaságot tetetözi a szakszervezetek közti vagyon megosztásának az ÜT választások eredményéhez kötése. Úgy véli rossz, hogy a kétféle szerveződés keveredik. Az ÜT jogait tisztázni kell és megerősíteni, hogy hatékonyan működ-hessenek.

A kollektív szerződés ágazati kiterjesztésétől félnék mind a tűztől, mert nehéz a következményekkel számolni.

Dr. Hajdú Attila, az MSZOSZ Jogi Irodájának vezetője szerint a kérdés egyáltalán nem ilyen bonyolult. A szakszervezeti pluralizmust és annak problémáit valóban csak követi a jog, de épp azért nehéz elmozdulni, mert a kialakult modell jól-rosszul, de működik. A reprezentativitásról elmondta: hosszabb távon az élet amúgy is kikényszeríti a munkaadót, hogy a valóban „piacképes” szakszervezettel tárgyaljon s egyezzen meg. Véleménye szerint a reprezentáció hibásan került be az MT-be, ahogy hibás az az elgondolás is, mely szerint a vállalkozás kockázata csak a vállalkozóé, hisz a munkavállalók is kockáztatnak. S ha így igaz, miért ne szólhatnának bele jobban a gazdálkodásba?

Úgy véli, hogy az ÜT és a szakszervezet nem áll szemben egymással, sőt jól kiegészítheti egymást, s azt sem érti, miért ne köthetnének egy munkahelyen akár több kollektív szerződést is. A reprezentáció, s a százalékok az ő értelmezésében csak egyfajta számarvezetőként használatosak, s abban az esetben, ha a szakszervezetek tartósan nem tudnak megegyezni egymással. A kollektív szerződés kiterjesztése mellett szól, hogy az alkotmányban a vállalkozás szabadsága mellett megjelenik az esélyegyenlőség elve is. Utóbbit Olaszországban konkrétan megfogalmazták a „*méltányos bérre valló jogosultság*” elvének elfogadásával, aminek a mértéke a hasonló munkát végzők kollektív szerződése alapján számolható ki.

Egy közbeszóló szerint kár az ÜT és szakszervezeti tisztségviselők személyi összeférhetetlenségéről tárgyalni, már csak azért is, mert nincs annyi tette kész ember, mint amennyire szükség volna, arról nem is beszélve, hogy az ÜT-k mögött nem áll szervezet, nincs pénzük, cszközrendszerük.

Dr. Lehoczky dr. Kollonay Csilla, az ELTE tanszékvezető egyetemi docense az MT- és a Közalkalmazotti, valamint Köztisztviselők Törvényt hasonlította össze s szó esett arról is, hogy hamisan büszkélkednek egyes szakszervezeti vezetők azzal, hogy kivívták a közalkalmazotti

bértáblát, amikor azt senki sem tartja be. A magán és közszféra szétválasztása jól sikerült, abban az értelemben, hogy a magánszférában felszabadították a munkáltatókat, míg a közszférában bebetonozták a munkavállalókat. A hármas szabályozás fölösleges, elég lett volna a köztisztviselőket különválasztani.

Dr. Prugberger Tamás, a Miskolci Egyetem tanszékvezető tanára a szakszervezetek és az ÜT-k kapcsoltával, egymáshoz való viszonyukkal, jogkörmegosztásukkal foglalkozott. A jelenlegi ellentmondásos helyzet létrejöttében a szakszervezetek is ludasak, mert kompetenciaféltésből belemertek abba, hogy az ÜT-knek kevés joga legyen. S mivel munkavállalók és munkáltatók közös véleményen voltak ez ügyben, az akkori kormány vígan belecselezett ebbe. Az ÜT és a szakszervezeti tisztségek összeférhetetlenségét szerinte egy erős gazdasági lobby forszírozza, melynek résztvevői igen érdekelték ebben a nagy létszámú leépítések miatt. Ahol jó az együttműködés, ott jó üzemi megállapodást lehet kötni, melyre igencsak szüksége lenne minden munkavállalónak. Az MT-t a privatizációs érdekek mentén, annak érdekében változtatták meg, s az „újragyarmatosítást” szolgálja. Ezért gyenge benne a munkavállalói érdekvédelem.

Teőke Gábor

Bérstop a BorsodChem Részvénytársaságnál És megint csak bér!

Mi másra is tudnának gondolni a BorsodChem Rt. munkavállalói ezekben az áremelésekkel terhelt időkben? Nemrégiben ugyancsak magasra csaptak a hullámok a béremelés körüli herce-hurca nyomán.

A történet a következő

Az 1994. évi bérmegállapodás alkalmával a munkáltató és a KVSZ vezetői vezetői rögzítették az 1995. évi bérfelzárkózás időpontját, amely 1995. április 1. – A LIGA ezt a megállapodást nem írta alá. Ugyanakkor október végén – amikor már látszott, hogy a cég eredményei messze meghaladják a tervben kitűzött célokat – levélben fordult a vállalat elnök-vezérigazgatójához, kérve az időpont felülvizsgálatát és módosítását január elsejére.

A LIGA hétről hétre ostromolta a vállalatvezetést az időpont módosítása érdekében, amely a KVSZ-szel kötött

megállapodásra, illetve a tulajdonosi, és az Érdekegyeztetési Tanácsban kiadott információk hiányára hivatkozva elzárkózott a béremeléstől.

Mégis, a vállalat vezetője február 6-án jelezte, hogy levelet ír az ÁV Rt.-nek, amelyben eredményeikre és a munkavállalók helyzetére hivatkozva kéri a bérfelzárkózás januári megadását. Néhány nappal később azonban azt írta a szakszervezeti tisztségviselőnek:

„A béremelés időpontjára vonatkozóan az elmúlt években bérmegállapodás keretében döntöttünk...e megállapodás kialakításában Ön is személyesen részt vett és szóban egyetértését is kifejezte.”

Azonban a LIGA írásos álláspontja mindvégig a január 1-jei béremelés volt. A LIGA elnöke természetesen szóban is ezt képviselte, és ennél az álláspontjánál ki is tartott.

Az ÁV Rt. is elküldte levelét a vállalat igazgatójának, amely szerint csak az

1994. évi mérleg elfogadása után kerülhet sor a béremelésre, ezért az igazgató „a közgyűlésig tartózkodjon a béremeléstől.” A levél után az érdekvédelmi szervezetek megmozdultak. A KVSZ aláírásgyűjtésbe kezdett, a LIGA pedig tiltakozó faxot juttatott el az ÁV Rt. illetékesének.

A LIGA továbbra is a január 1-jei hatályú béremelés híve, és ezt az álláspontot fogalmazta meg az ÁV Rt.-nek írt válaszlevélben is. Ha az időpont módosítása mégsem sikerülne, akkor a LIGA minden eddiginél markánsabban fogja a béremelés mértékére vonatkozó álláspontját kialakítani – ez akár 30 százalékos is lehet.

Február 9-én a késő délutáni órákban a KVSZ titkára és a LIGA elnöke – haragot, vitát félretéve – megbeszélést folytatott a munkavállalók érdekeit védő egységes fellépésről, a szervezeteik közötti együttműködésről. Megállapodtak abban, hogy folyamatosan egyeztetenek a béremeléssel kapcsolatos kérdésekben, és február 23-án találkoznak testületeik a vállalat vezetőivel.

-/-

„Ilyen szakszervezet nem volt Kelet-Európában”

Interjú Hadházy Ágnes nemzetközi kapcsolatokért felelős ügyvezető elnökkel

Folytatás az első oldalról

Az írásban kiküldött javaslatokat a szervezetek megvitatják, és a képviselők elmondják, hogy egyetértenek-e vele. A levezető elnök tiszte, hogy megállapítsa, melyik álláspont van többségben. Ha a javaslat támogatói, akkor a hozzászólások végén a kisebbség vagy határozottan tartja az álláspontját, vagy cláll attól, mert érzékeli, hogy nem tudja ellenjavaslatát keresztülvinni. Ha nincsenek ilyen világos

megítélését. A második, hogy megtegyen minden lépést, hogy nemzetközi szervezetek tagjai legyünk. Számba vettük azt, hogy a társszervezetekkel milyen a viszonyunk, kik azok, akik a felvételünkről szavazni fognak. Ebben a folyamatban a német DGB-vel jó kapcsolat alakult ki (legutóbb ők jelentkeztek egy PHARE-tervvel, ami rendhagyó; a FES magyarországi irodáján keresztül támogat minket, illetve a DGB elnöke márciusban Magyarországra látogat, és találkozni fog az

álláspontok, akkor újra napirendre tűzik a kérdést, új javaslatokat dolgoz ki a titkárság. Minden erővel arra törekednek, hogy konszenzus alakuljon ki, megtalálják azt a közös pontot, amit mindenki el tud fogadni. Mindenki nyugodt lehet, elmondhatja a véleményét, és az meghallgatásra talál. Azonban a kisebbségben lévőknek is mérlegelniük kell, akarnak-e a többséggel szembehelezkedni, vagy továbbra is fenntartják álláspontjukat, mert új javaslataik vannak. Ez közelíthet a többség véleményéhez, és akkor a többség is engedhet a magáéból.

– *A legutóbbi választmányra gondolva úgy érzem, van még mit tanulunk. Az ESZSZ tagszervezeivel hogyan alakultak kapcsolataink?*

– A Nemzetközi Osztály első számú feladata az volt, hogy helyreállítsa a LIGA

MSZOSZ és a LIGA képviselőivel). Nem mondhatom el mindezt az osztrák ÖGB-ről, de úgy érzem, hogy javulnak a kapcsolataink.

A skandináv országok eddig távol tartották magukat tőlünk, most úgy látjuk, oldódik az elzárkózásuk. Európa déli részén az olasz szakszervezetek jelenleg kevésbé aktívak, a három nagy konföderáció egyesülési folyamata zajlik közöttük, de az Alpok-Adria kezdeményezés keretében regionális kapcsolat alakult ki Győr és Trento megye között. Most kaptunk először meghívót a görög konföderáció kongresszusára, valamint megindult a kapcsolatfelvétel a spanyol szakszervezettel. Az angol TUC tavaly meghívott minket a kongresszusára, sőt, közös PHARE tervünk is van.

– *Sikerszéria...*

– Ezt nem mondanám ilyen határozottan. Úgy gondolom, jelenleg az általam elvárt nemzetközi munkának ötven százalékát teljesítjük. Közel egy évig csupán egy alkalmazott végzett tűzoltó munkát a nemzetközi kapcsolatfejlesztésben, de igazi tartalmi munkára ma sincs még időnk. Például ismerni kellene a politikai összefüggéseket, az EU politikáját. Ehhez külpolitikai ismeretek szükségesek, és az EU „csak egy” szervezet. Itt van az ILO, amely a munkavállalói jogokat, a munkavállalók helyzetét vizsgálja. Ahhoz, hogy partnerek legyünk, figyelemmel kell kísérnünk a kormány munkáját, stb. Ez fantasztikus háttérmunkát kíván. Az OECD-nek, amely a legfejlettebb ipari országok informális szervezete, szakszervezeti részlegével is most jutottunk el odáig, hogy partnerszervezetté nyilvánítottak bennünket. Legyelországgal, Csehországgal, Magyarországgal szemben voltak kezdeményezők, mert a mi kormányaink folytatnak társulási megállapodásokat az OECD-vel. Ezentúl minden belső információt elküldenek, amelyeket fel kell dolgoznunk. Számomra félelmetesen sok ez a feladat. Sőt, erősíteniük kell a szövetségeink felé folytatott tevékenységünket, segíteni kell azokat, akik nemzetközi kapcsolatokat keresnek.

– *A LIGA mint a nemzetközi porondon egyik legkisebb konföderáció, meg tud-e felelni a nemzetközi kihívásoknak?*

– San Marino-nak két konföderációja is van, az egyik kétezer, illetve háromezer taggal... Ők is tagok. Izlandnak is nagyon kis szervezete van. Nekünk a költségvetésünk és a feladataink között kell egyensúlyoznunk. Takarékos megoldásokat választunk, a rendezvényekre kocsival járunk. Brüsszel egynapos út, 1500 kilométer, ez a legolcsóbb. A Szolidaritással van egy megállapodásunk, a Brüsszel melletti vendégházukban a földön, szivacson alszunk, ingyen. A nyugatiak mindig elcsodálkoznak a körülményeinken, mi azt mondjuk, hogy nem nagy ügy, most már ott tartunk, hogy 12 óra alatt le tudjuk vezetni a Budapest – Brüsszel távot...

Ugyanakkor nem vagyok nyugodt. A megbízatásom az, hogy a LIGÁ-t képviseljem a nemzetközi kapcsolatokban, ugyanakkor állandó izgalmam, hogy vajon itthon a politikai szerepünket meg tudjuk-e tartani, a szervezeteink meg tudnak-e erősödni, és képesek-e sikereket elérni, hiszen a külföldi barátainknak is az a törekvése, hogy abban segítsenek nekünk, hogy minél erősebbek és nagyobbak legyünk.

koz-

A szakszervezeti mozgalom történetéből III.

A nemzetközi szervezetek születése

*A országos munkásmozgalmak összefogására tett első kísérletek főként politikai vonalak, mint például az I. internacionálé (1864–1871) mentén folytak. A szakszervezeti tevékenység másodlagos volt, inkább a politikai célkitűzések ke-
rekedtek felül. Más politikai természetű kezdeményezések, amelyek az I. internacionálé felélesztésére irányultak, bukás-
ra ítéltettek, különösen 1877-ben Gent-
ben 1889-ig, amikor is létre jött a II. in-
ternacionálé (1889–1914).*

Nem jártak credménnyel szigorúan szak-
szervezeti szinten, az angolok kezde-
ményezései, hogy egymáshoz közelítsék az
országos szervezeteket. Egyedül a skandi-
náv szakszervezeteknek sikerült kiépíte-
niük nemzetközi együttműködést 1886
után.

Szektori szinten az ugyanahhoz a szak-
mához illetve ágazathoz tartozó szakszer-
vezetek elsősorban a kölcsönös támoga-
tást megcélzó kezdeményezésekre fog-
tak. Ezeket a kezdeményezéseket szövet-
ségek illetve Nemzetközi Szakszervezeti
Titkárságok (International Trade Secre-
tariats, ITS) létrehozásával erősítették
meg. 1880 és 1893 között Nemzetközi
Szakszervezeti Titkárságokat hoztak létre
a dohánygyári munkások, a kalaposok, a
cipészek, a bányászok, az üvegesek, a
nyomdászok, a szabók és a fém munkások.

Első csoportosulások

A sokszektoros országos szakszervezetek
első csoportja 1901-ben alakult meg Kop-
penhágában. Egy skandináv szakszerve-
zeti konferencián megállapodás született
egy nemzetközi szakszervezeti konferen-
cia összehívására. A jelenlévő országos
delegátusok elhatározták, hogy létrehoz-
zák a Szakszervezetek Nemzetközi Szö-
vetségeinek Nemzetközi Titkárságát (In-
ternational Secretariat of National Trade
Union Federations, ISNTUF), amely a II.
internacionálé szakszervezeti megfelel-
jét alkotta. 1913-ban a titkárságból meg-
alakult a Szakszervezeti Szövetségek
Nemzetközi Szövetsége (International
Federation of Trade Union Federations,
ITUF). Az utóbbi önkéntesen a követke-
zőkre korlátozta a tevékenységét: a bé-
rekről és a gazdasági helyzetről való infor-
mációcserére a tagszervezetekkel való
érintkezés során, és a főbb sztrájkokban
résztvevő munkások nemzetközi támoga-
tásának megszervezésére.

A III. (kommunista) internacionálé
megalakulásakor szintén végbement egy
szakadás a tagpártok és azok között, akik
1923-ban csatlakoztak volna a szocialista
internacionáléhoz. A munkásmozgalom
ettől kezdve két egymással versengő poli-
tikai irányzatra oszlódott: szocialistára és
kommunistára. Ezzel párhuzamosan sza-
kadás történt a szocialista szakszervezeti
mozgalomban: 1921-ben, a szociálde-

mokrata Szakszervezetek Nemzetközi
Szövetsége (International Federation of
Trade Unions) mellett, létrehozták a
kommunista Vörös Szakszervezetek
Nemzetközi Szövetségét (Red Trade
Union International).

Rövid egység a háború után

1943-tól, miután a Szovjetunió belépett a
háborúba, a brit és a szovjet szakszerveze-
tek között kiépültek a kapcsolatok, és
1945-ben, Londonban világkonferenciát
tartottak a nemzetközi szakszervezeti
mozgalom egyesítése érdekében. Az ame-
rikai AFL nem jött el a konferenciára a
szovjet szakszervezetek részvétele miatt,
de a másik amerikai szervezet (a CIO)
képviseltette magát, és közvetítőként mű-
ködött a Vörös Szakszervezetek Nemzet-
közi Szövetségének egykori tagjai és azok
között, akik hűségese maradtak a Nem-
zetközi Szövetség (International Federa-
tion) szelleméhez.

Nem sokkal ezután, a párizsi kong-
resszuson, megalapították a Szakszerve-
zetek Világszövetségét (World Federa-
tion of Trade Unions, WFTU), amely
alapvető célkitűzésként elfogadta: „a vez-
etés összes fasiszta formája és a fasiszmus
összes manifesztációja kiirtásáért valamint,
a háború és a háború következményei ellen
folytatott harcot; az összes olyan intézkedés
támogatását, amelyet a további ipari fejl-
edés és a fejlődő országok erőforrásainak tel-
jeskörű kihasználása érdekében tesznek.”

A valóságban a WFTU hamarosan
megoszlott három fő tényezőnek köszön-
hetően: az AFL, amely a WFTU keretein
kívül maradt, erőteljes hadjáratot folyta-
tott ellene; a Nemzetközi Szakszervezeti
Titkárságok (International Trade Secre-
tariats) visszautasították, hogy a WFTU-
hoz tartozzanak, mert azt a „szovjet impe-
rializmus eszközének” tekintették; erőtel-
jesen különböztek azok a vélemények is,
amelyek az Európa újjáépítéséhez adan-
dó amerikai segéllyel, a Marshall-tervvel
kapcsolatban alakultak ki. 1949-től a szo-
cialista szakszervezeti mozgalom újra két
nemzetközi szövetségre oszlott: a Szak-
szervezetek Világszövetségére (World
Federation of Trade Unions, WFTU) és a
Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szö-
vetségére (ICFTU).

Az 1949-ben a londoni kongresszuson
létrehozott Szabad Szakszervezetek
Nemzetközi Szövetsége (ICFTU) 53 or-
szágos központot egyesített a következő
jelszó alatt: „Kenyeret, gazdasági biztonsá-
got és társadalmi igazságot mindenkinek;
szabadságot, gazdasági és politikai demok-
rácián keresztül; békét, szabadsággal, igaz-
sággal és méltósággal mindenkinek.”

*Részlet Hubert Cambier A szakszervezeti
mozgalom ABC-je című, Brüsszelben, 1993-
ban megjelent kiadványából.*

Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége

Nagy Sándor elnök úr részére

Kedves Elnök Úr!

A LIGA Szakszervezetek és az MSZOSZ
közös nemzetközi kapcsolatai bizonyos
koordinációt kívánnak meg a szervezete-
ink között, ezért szeretném, ha világossá
tennéd számomra az MSZOSZ állás-
pontját a következő kérdésben.

Nemrégiben az ETUC-hoz történő
csatlakozásunk anyagi vonzatairól tár-
galtunk az ETUC Nemzetközi Politikai
Bizottságában és a vitában egyértelműen
azt a - cseh és lengyel delegációk által
részletesen kifejtett - álláspontot fogad-
tuk el, miszerint a volt kommunista blokk
országokban a bérek vásárlóereje 1/8-a a
nyugati béreknek, ezért ezen országok az
ETUC tagdíj 1/8-át fizetnék felvételük
után.

György Károly, az MSZOSZ képvise-
lője viszont többször kijelentette, hogy az
MSZOSZ a tagdíj teljes összegét fizetné

felvétele esetén. A vita során György Ká-
roly – engedményként – hajlandó volt ezt
az összeget a tagdíj 25%-ára mérsékelni.

Ezzel kapcsolatban kérdezlek, hogy
az MSZOSZ milyen elvi kifogással él az
összehangolt kelet-európai állásponttal
szemben? A másik kérdésem az, hogy az
MSZOSZ-nek milyen érdeke fűződik ah-
hoz, hogy a tagdíjából nyolcszoros össze-
get fizessen az európai szervezetbe?

Az MSZOSZ a lengyel, a szlovák, a
cseh, a bolgár és a magyar delegációk tár-
gyalópozícióit álláspontjával igencsak
megnehezítette, amely probléma túlnő a
szakszervezetek közötti csetlehas-
zétkülönbségeken.

Bízom abban, hogy a jövőben össze-
hangoltabban léphetünk fel ezeken, a
mindkettőnk számára fontos nemzetközi
fórumokon, és várom a válaszd az
MSZOSZ álláspontjáról.

Budapest, 1994. december 9.
Üdvözlettel

Hadházy Ágnes
ügyvezető elnök

LIGA Akadémia: kérdőívek, tanfolyamok

Kérdőívek és válaszok

A LIGA Akadémia a közelmúltban két mini-közzvéleménykutatást tartott, az első a január 23-26 között tartott PHARE tanfolyamról. („A szakszervezetek szerepe a gazdasági átalakulás folyamán”, a francia FO részvételével) A kérdőívekre kapott válaszok alapvetően pozitívak voltak, a hallgatók meglelégedéssel nyugtázták, hogy az előadók nyugati szemmel láttatták a kelet-európai helyzetet, általános ismereteket adtak az EU országok szakszervezeti eredményeiről, amelyek segítenek a magyar irányvonal kialakításában, valamint az ágazati kollektív szerződések francia gyakorlatáról. Külön kiemelték a magyar előadó Ladó Mária az egyeztető fórumokról tartott előadását is.

A másik közzvélemény-kutatás a tag-szervezeteinket célozta meg (lásd táblázatunkat). A kérdőíven szerepelt kérdések közül itt és most azokat a véleményeket emeljük ki, amelyek választ adnak arra, hogy milyen konfliktusokkal kell szembenéznie a szervezeteknek a mindennapi

munkájuk során. A beérkezett válaszokból az Akadémia és a sajtó csoport munkatársainak sikerült egy gyors összesítést készíteni. Az alábbi táblázat az eddig beérkezett anyagot tekinti kiindulópontnak, és inkább csak jelzi a szakszervezetek problémáit, de talán nem haszontalan.

Tanfolyamsorozat

Folytatódik a LIGA Akadémia „Szakszervezet-szervezés a gazdasági és társadalmi átalakulás idején” című 4 részes sorozata. A következő tanfolyamra február 13-tól 16-ig kerül sor, a francia CFDT szakszervezet előadóinak közreműködésével. A helyszín változatlanul Tárogató út 2-4. A tanfolyam címe: a non-profit szervezetek irányítása. Tervezett témák: tagközpontú szakszervezeti mozgalom, a szakszervezeti munka tervezése, a szakszervezet legitimitása, részvételi demokrácia, a szakszervezeti akció, belső információs politika (ennek célja, célcsoportjai és módszerei), a szakszervezeti egység működése (a részvételi demokrácia gyakorlati működtetése; az eljárások, intézmények

és felelősök szerepe; módszerek), valamint a szakszervezet munkaterve.

A 4 tanfolyam témái egymásra épülnek, ezért hasznos, ha mind a 4 tanfolyamon ugyanaz a személy vesz részt.

Üzemi tanács tanfolyam

A LIGA Akadémia a közeljövőben az Üzemi illetve a Közalkalmazotti Tanácsi választásokra tekintettel három, két napos tanfolyamot tart. Egy tanfolyamot a Vasas Szövetség és a Tungsram részére rendezünk, a másik két tanfolyamra lehet még jelentkezni.

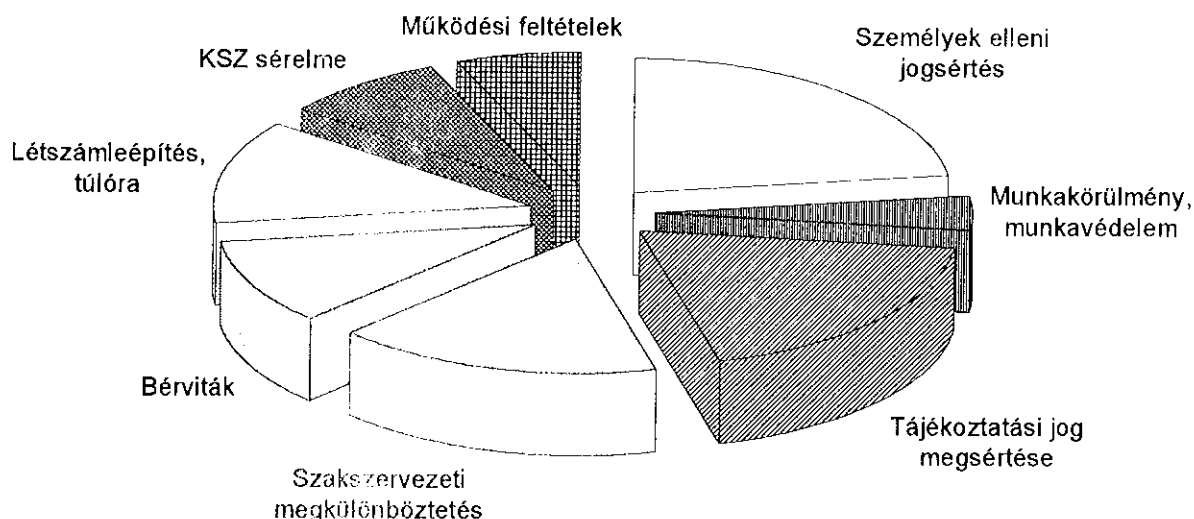
ÜT választásról 1995. március 9-10,

KT választásról 1995. március 16-17.

A tanfolyamok csütörtökön délelőtti 10 órakor kezdődnek és pénteken kora délután érnek véget, helyszín: Budapest, Tárogató út 2-4 (volt SZOT iskola) (a vidéki hallgatók szállása is itt lesz). Jelentkezni a levélben kiküldött jelentkezési lapon lehet.

Kende Ágnes

Munkahelyi konfliktusok

Személyek elleni jogsértés	11
Munkakörülmény, munkavédelem	2
Tájékoztatási jog megsértése	9
Szakszervezeti megkülönböztetés	8

Bérviták	5
Létszámlécpítés, túlóra	6
KSZ sérelme	4
Működési feltételek	3